

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 25 februari 1895, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner dels om ändrad lydelse af 63 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, dels ock om ändring af 4 mom. i 38 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Till lagutskottets behandling hafva blifvit hänvisade två af herr *J. Eliasson* inom Andra Kammaren väckta motioner, n:is 33 och 62.

I motionen n:o 33 anför herr *Eliasson*:

Emot den nya väglagen af den 23 oktober 1891, som nu i de flesta väghållningsdistrikt börjat tillämpas, hade redan uppstått klander bland dem, som förut varit väghållningsskyldige. Man hade fått höra missnöje uttalas från flera distrikt öfver lagens otydlighet, som föranledt olika tolkningar, ja, till och med rättegångar, och från andra, att besvären och utgifterna för de väghållningsskyldige ökats. Det hette från många håll, att vägväsendet blefve efter väglagens tillämpning dyrare och besvärligare än förut.

Om dessa och än flera missnöjen vore befogade eller ej, torde erfarenheten i en snar framtid vittna. Hvad man dock för närvarande

kunde se, vore, att det i vissa fall gäfves skäl för ändringar ju förr, ju hellre. Motionärens afsigt vore ock att påvisa behovet af en lagförändring i fråga om sättet för debitering och uppbörd af vägs-katten.

I lagens 63 § stadgas: Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom framställda begäran, att vägs-katten varder genom vederbörande i sammanhang med kronoskatterna debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet; egande Konungens befallningshafvande jemväl att förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas.

Häraf följde, att kronans uppbörds-män egde skyldighet leverera medlen i länets ränteri samtidigt med kronoskatterna och emot en provision af 3 procent.

Inom det län motionären tillhörde vore det flera distrikts väghållnings-skyldige, som beslutat på försök ett annat sätt för debitering och uppbörd. Detta kunde dock icke vara rekommenderande, så länge väglagen hade den lydelse, som i dess 63 § stadgas; men det gäfve likväl anledning att ifrågasätta ändring.

Bland skälen därför stälde sig kanske främst, att när större delen af vägs-katten skulle användas till ersättning för vinterväghållningen, hvilken på de flesta ställen tillkomme endast vägs-kattsbetalande, så vore det hårdt för en stor del af allmogen, hvars penningtillgångar vid tiden för krono-uppbördsstämornas hållande måste strängt anlitas, att då lemna beloppet i förskott och 3 à 4 månader derefter få det åter. Det kunde anses obefogadt, att medel, hvaraf staten icke erhöle det minsta, och som vore enskilda vägdistrikts tillhörigheter, hvaröfver dessa förfogade utan att därför inför statens myndigheter ega redovisningsskyldighet, skulle vara fastlästa under statstjenstemäns vård så lång tid. Efter motionärens tanke vore icke så mycket att säga härom, i fall staten bekostade debiteringen och uppbörden, men när de väghållningsskyldige därför måste erlægga 3 procent, så kunde det förefalla skäligt, att det blefve något bättre stäldt.

En annan omständighet vore, att nu gällande stadganden medförde obehöfliga besvär och risker för vägstyrelserna och onödiga kostnader för väghållningsdistrikten genom de uppburna medlens insättning i landt-ränteriet och vägstyrelsernas i anledning deraf uppkommande skyldighet att efter Konungens befallningshafvandes utanordning der utqvittera dem. I händelse afståndet från länsresidensstaden vore ringa, uppkomme ingen synnerlig olägenhet häraf, men så vore icke förhållandet i de orter, der

väglängden utgjorde flera mil och kommunationsmedlen vore dåliga och på samma gång dyra. Vägstyrelserna frestades i så fall att välja emellan en resa, som för distriktet blefve dyr, eller anlåtande af kommissionär och därför stå risken. Om någotdera här af vore nyttigt, vågade motionären betvifla.

Genom stadgandet i väglagen, att hvarje härad utgör en gemensamhet för sig, stode väghållningen efter motionärens förmenande mycket nära de kommunala skyldigheterna, synnerligen å de ställen inom landet, der härad eller tingslag utgjordes af en enda kommun. Det låge så nära till hands den tanken, att debitering och uppbörd af vägskatten kunde skäligen uppdragas åt kommunalnämnderna. Erfarenheten hade visat, att debitering och uppbörd af kommunalutskylderna kunnat försiggå utan nämnvärda olägenheter samt utan statens myndigheters medverkan, och det förefölle derfor motionären, att vägskatten äfven kunde och borde åt kommunalnämnderna anförtros. Hvad som i så fall borde tillkomma statens embets- och tjänstemän vore, enligt motionärens mening, att förhjelpa kommunalnämnderna till utfäendet tredskovis af det, som icke godvilligt betalades, på samma sätt som vore stadgadt för kommunalutskylder; men mera vore efter motionärens förmenande icke behöfligt.

Motionärens förslag, att få vägskattens debitering och uppbörd öfverflyttade från häradsskrifvare och kronofogde till socknarnes kommunalnämnder, skulle antagligen bemötas med påståendet, att kommunalnämnderna hade för mycket förut. På samma gång som motionären i viss mån medgafve detta, ville han likväl påpeka, att kommunalnämndernas åligganden icke härigenom väsentligen ökades. Under den tid som gått, sedan väglagen utfärdades, hade kommunalnämnderna, åtminstone i Upsala län, af Konungens befallningshafvande förständigats att uppgöra vägfyrktalslängderna till ledning vid val m. m. De vore således förut skyldiga att ega kännedom om debiteringsgrunden. En hvar som deltog i väghållningsbesväret hade äfven till åliggande att erlægga kommunalutskylder, hvadan det icke kunde blifva fråga om flera betalande. Hvad som skulle komma att egentligen ökas vore 2:ne kolumner i debiteringslängden, den ena för vägfyrktalet och den andra för vägskatten. Om ock åt kommunalnämnderna uppdroges att af influtna medel verkställa utbetalningar efter vägstyrelsens anordning, så kunde detta icke gerna anses mycket besvärande. Derjemte borde icke lemnas opåaktadt, att om kommunalnämnderna tillerkändes samma provision, som nu vore för vägskatten bestämd, eller 3 procent, så skulle det antagligen verka större belåtenhet för näm-

dernas ordförande i de kommuner, som lemnade ingen eller ringa ersättning, att emottaga ett återval, hvilket mången gång torde vara till fromma för kommunerna. Huru motionären än såge saken, så förefölle förändringen praktiskt utförbar, och att den skulle medföra afsevärda fördelar, så väl för vägstyrelse som väghållningsskyldige, det kunde icke förnekas.

I fråga åter om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunde indrifvas, så förefölle det motionären, att förordnandet derom rättast borde de väghållningsskyldige tillkomma.

På grund af hvad han sålunda anfört, hemställde motionären, det Riksdagen ville för sin del besluta,

att 63 § i väglagen den 23 oktober 1891 erhöle följande ändrade lydelse:

»Sedan vägskatten, på sätt i § 58 är stadgadt, blifvit bestämd, och hvilket alltid bör ske med undvikande af bråktal, tillkommer det vägstyrelsen att, årligen innan den 15 oktober, lemna kommunalnämnderna i distriktet underrättelse derom.

Kommunalnämnderna, hvar inom sin kommun, åligger derefter att ombesörja vägskattens debitering och uppbörd i sammanhang med kommunalutskylderna; och gäller dervid allt hvad för de senare är stadgadt. I ersättning därför åtnjutes en provision af tre procent å det levererade beloppet.

Af influtna medel skola kommunalnämnderna inom kommunen verkställa utbetalningar efter vägstyrelsens anordning. Hvad som derutöfver uppbäres öfverlemnas till vägstyrelsen så fort lämpligen ske kan; och skola restantierna af kommunalnämnderna redovisas före den 1 september.

De väghållningsskyldige ega att vid sammanträde, som i § 58 omförmäles, förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas.»

I motionen n:o 62 hemställer herr Eliasson, för den händelse att Riksdagen i hufvudsak bifaller hans här ofvan omnämnda motion om ändring i väglagen, att Riksdagen i sammanhang dermed för sin del beslutar,

att 4:de momentet i 38 § af kongl. förordningen om kommunalstyrelse å landet den 21 mars 1862 erhåller efter orden »kommunens öfriga inkomster» ett tillägg af följande lydelse:

äfvensom ock att ombesörja debitering och uppbörd af vägskatten på sätt som derom i väglagen stadgas.

Utskottet, som i sammanhang behandlat båda omförmälda motioner, får i anledning af desamma afgifva följande utlåtande.

Motionärens i här ofvan först omförmälda motion framställda förslag äsyftar den ändring uti väglagens 63 §, att åt kommunalnämnderna skulle öfverlemnas det bestyr med debiteringen, uppbörden och redovisningen af vägs katt, som 63 § i dess nuvarande lydelse ålägger kronans uppbörds män, och att i sammanhang härmed de väghållningsskyldige sjelfva, i stället för Konungens befallningshafvande, skulle ega att besluta om afskrifning af de utdebiterade vägs kättebelopp, som ej kunnat indrifvas.

I det fall, att väghållningsdistriktet består af allenast en kommun, skulle det möjligen utan afsevärda olägenheter låta sig göra att åt kommunalnämnden uppdraga vägs kattens debitering, uppbörd och redovisning. Men detta är ett undantagsfall. I de ojemförligt flesta äro flera kommuner förenade till ett väghållningsdistrikt, och mångenstädes är kommunernas antal inom distriktet ganska stort. I sådana distrikt skulle det af motionären ifrågasatta förfarandet medföra omgång och svårigheter, ej minst för vägstyrelsen, som finge skriftvexla med alla de särskilda kommunalnämnderna i stället för, såsom nu, med en enda myndighet.

Utskottet har jemväl ansett motionärens förslag att åt kommunalnämnderna medgifva rätt till provision å de vägs kättebelopp, som genom dem skulle indrifvas, vara uttryck för en för våra kommunala förhållanden ny, mindre lämplig princip.

På grund af det anförda, och då i allt fall det torde böra betraktas såsom mindre riktigt att redan nu, då väglagen icke ens hunnit att på alla orter träda i full tillämpning och innan man kunnat bilda sig någon djupare erfarenhet af lagens verkningar, i densamma vidtagna ändringar, hvilkas behöflighet icke är uppenbar, får utskottet alltså hemställa,

att herr Eliassons motion om ändrad lydelse af 63 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet icke må till någon Riksdagens åtgärd för anleda.

Då herr Eliassons andra motion för sitt antagande förutsätter bifall till den motion, som utskottet här ofvan afstyrkt, föranlåtes utskottet hemställa,

att herr Eliassons motion om ändrad lydelse af 4 mom. utaf 38 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet ej heller må till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 25 februari 1895.

På lagutskottets vägnar:

E. von KRUSENSTJERNA.

Reservation:

af herr *friherre Bonde* mot vissa delar af utskottets motivering.

Herrar *J. Anderson* och *Näslund* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i ofvanberörda ärendens behandling inom utskottet.